

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

ΤΟΥ ΣΕΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΔΕΙΚΤΗΣ
GRe1

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ MANAGEMENT ΕΥΡΩΠΗΣ

ΜΕΛΟΣ

feaco

European Federation of Management Consultancies Associations
Fédération Européenne des Associations de Conseils en Organisation

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ
+28,3%

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ
+27,2%

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ
+29,3%

3^ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2022

35^η ΕΡΕΥΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ		
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ		3
B. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ		4
B.1	Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ	4
B.2	ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ)	5
B.3.	ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ)	9
B.4.	ΟΙ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	13
B.4.	ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: ΤΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	14
Γ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ		18

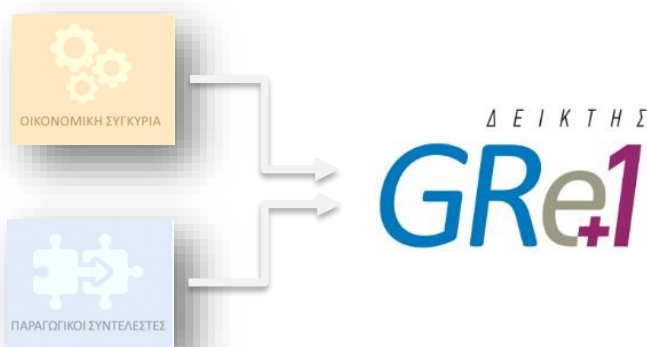
A

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΣΕΣΜΑ δημιούργησε το Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία μέσω του οποίου καταγράφονται ανά τρίμηνο οι προσδοκίες και απόψεις των εταιρειών συμβούλων μανάτζμεντ. Ειδικότερα, ο **Γενικός Δείκτης GRe+1** του Βαρόμετρου αποτυπώνει τις προσδοκίες των επικεφαλής και των στελεχών των εταιρειών συμβούλων μανάτζμεντ για την ελληνική οικονομία μετά από ένα έτος (+1).

Ο **Γενικός Δείκτης GRe+1** συντίθεται από τους εξής επιμέρους δείκτες:

- **Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας**, ο οποίος καταγράφει τις απόψεις για την αναμενόμενη πορεία των βασικών οικονομικών μεγεθών (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και πληθωρισμός).
- **Δείκτης Παραγωγικών Συντελεστών**, ο οποίος καταγράφει τις εκτιμήσεις για τις μεταβολές στους βασικούς παραγωγικούς συντελεστές (ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο).

Τέλος, στο Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία προσδιορίζονται οι **Ανασχετικοί Παράγοντες** για την επιχειρηματική ανάπτυξη και δράση.

Επιπλέον, ως ειδικό θέμα, εξετάστηκαν οι απόψεις των συμβούλων όσον αφορά το τρέχον επενδυτικό κλίμα, το ενδιαφέρον που υπάρχει για ενισχύσεις μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων ενισχύσεων που προσφέρονται.

Η μεθοδολογία της έρευνας και υπολογισμού των δεικτών παρουσιάζεται στο μέρος Γ.

Η παρούσα, 35^η έρευνα του ΣΕΣΜΑ, πραγματοποιήθηκε από 20-10-2022 έως 09-11-2022 και κατέγραψε τις προσδοκίες και τις απόψεις των συμβούλων όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους.

B

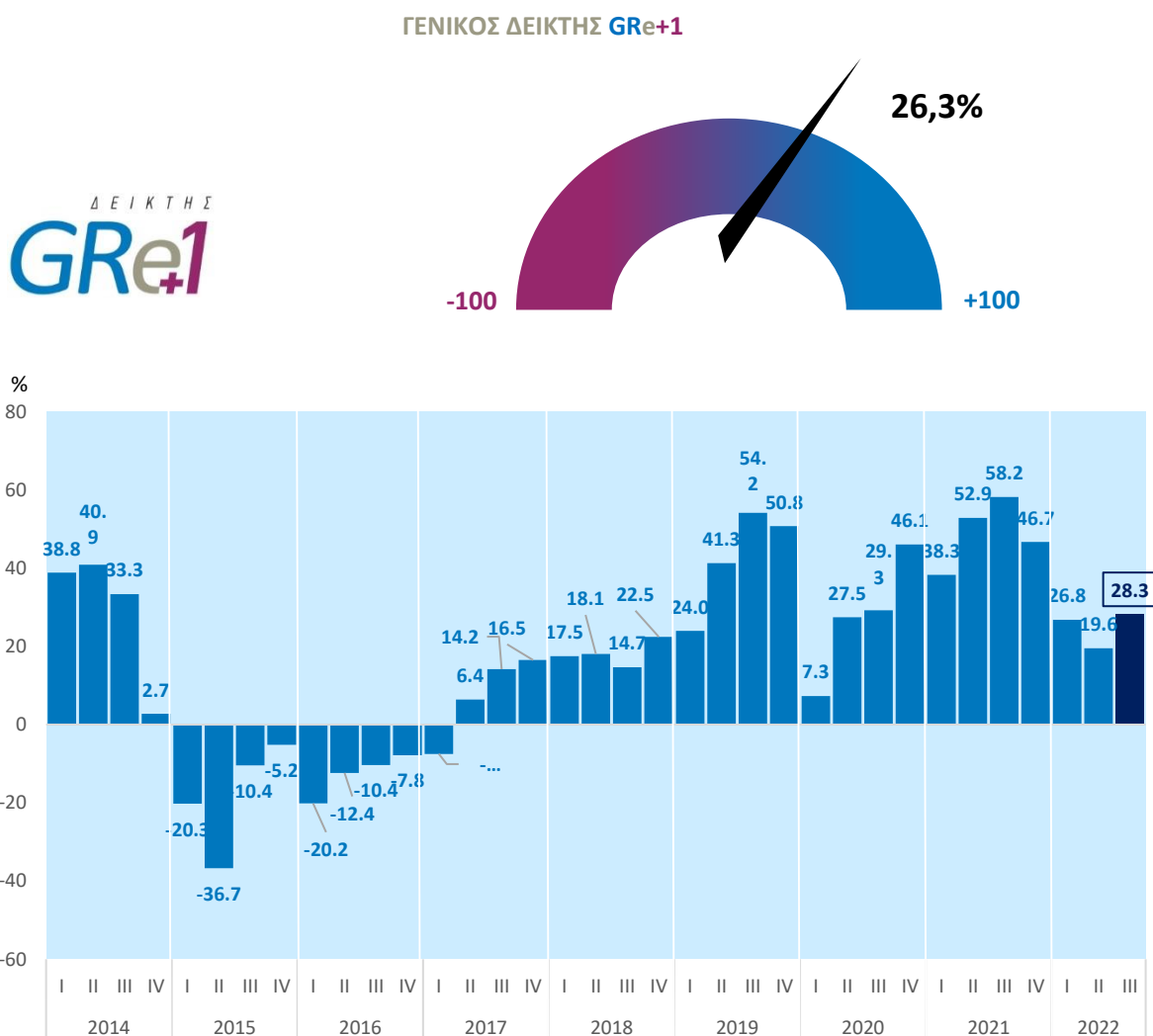
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

B.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Ο **Γενικός Δείκτης GRe+1** ανέκαμψε το τρίτο τρίμηνο. Ο δείκτης που είναι ο μέσος των δεικτών Οικονομικής Συγκυρίας και Παραγωγικών Συντελεστών, διαμορφώθηκε στο 28,3%, έναντι 26,8% στο τέλος του δεύτερου τριμήνου 2022. Παραμένει ωστόσο σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο από το τρίτο τρίμηνο του 2021 όταν είχε τιμή 58,2%.

Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της αύξησης της τιμής και των δύο υποδεικτών, πολύ περισσότερο όμως του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας, ενώ η βελτίωση του δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών ήταν περιορισμένη.

Παρά τις θετικές εξελίξεις για τα βασικά οικονομικά μεγέθη, εξαιρουμένου πληθωρισμού, ο χαμηλός βαθμός αισιοδοξίας οφείλεται στις αβεβαιότητες που δημιουργούνται από τη συνεχιζόμενη κρίση στην Ουκρανία και τις επιπτώσεις της στις αγορές ενέργειας, την άνοδο των επιτοκίων και τις δυσοίωνες προβλέψεις για την παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία.

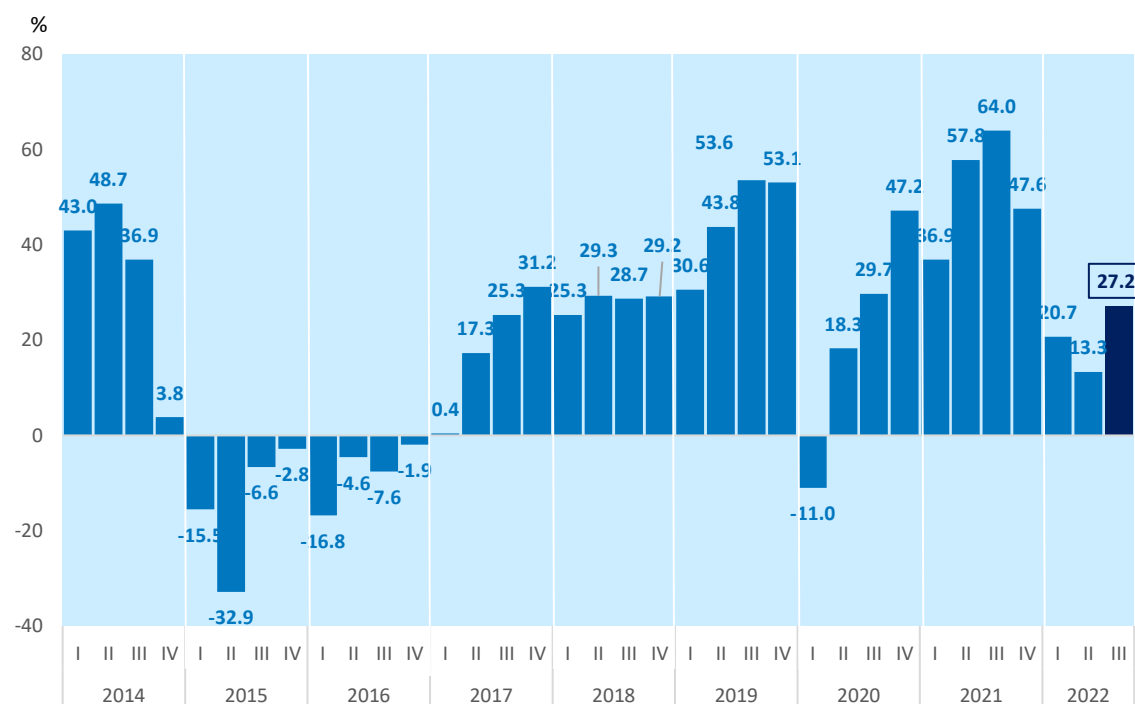
B.2 ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ)

Το τρίτο τρίμηνο του 2022 οι προσδοκίες των συμβούλων μάνατζμεντ για την πορεία της ελληνικής οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες ανέκαμψαν. Ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας αυξήθηκε έναντι της τιμής που είχε το προηγούμενο τρίμηνο, αλλά παρέμεινε πολύ χαμηλότερος της τιμής του το τρίτο τρίμηνο του 2021.

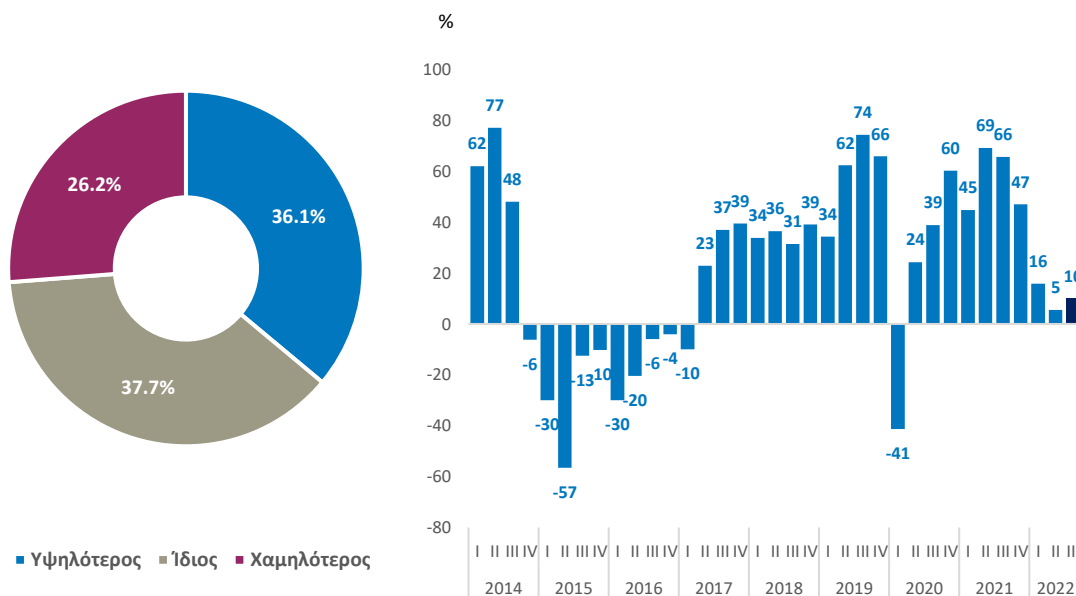
Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος της διαφοράς μεταξύ των ποσοστών «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων για τις πέντε μεταβλητές του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές και ποσοστό μεταβολής του γενικού επιπέδου των τιμών) διευρύνθηκε σε 27,2%, έναντι 13,3% το προηγούμενο, αλλά 64,0% το τρίτο τρίμηνο του 2021.

Η βελτίωση έναντι του προηγούμενου τριμήνου οφείλεται στην αύξηση της διαφοράς «θετικών» και «αρνητικών» εκτιμήσεων για όλες τις μεταβλητές του Δείκτη. Εντονότερη όμως ήταν η τόνωση της αισιοδοξίας για τον πληθωρισμό και την ανεργία.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

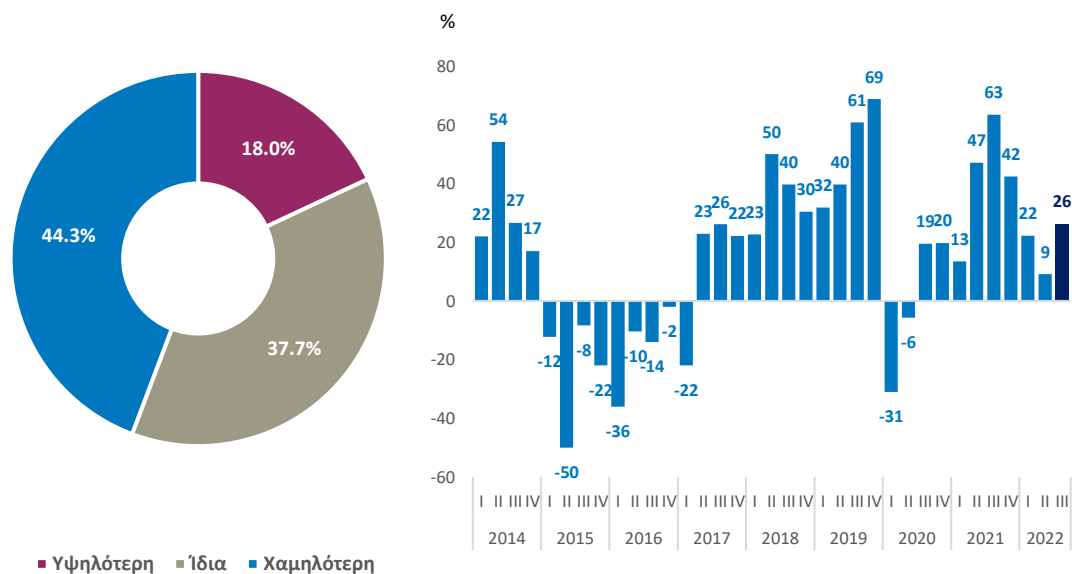

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ

Οι προσδοκίες για τη μεγέθυνση της οικονομίας τους επόμενους 12 μήνες σημείωσαν ελαφρά βελτίωση το τρίτο τρίμηνο 2022. Η διαφορά «αισιόδοξων» - «απαισιόδοξων» προβλέψεων διευρύνθηκε στο 9,8% από 5,5%, το προηγούμενο τρίμηνο. Ωστόσο, το τρίτο τρίμηνο του 2021 η διαφορά ήταν εξαιρετικά μεγαλύτερη, 65,6%. Η μικρή αυτή βελτίωση αντικατοπτρίζει τις ευνοϊκές τρέχουσες εξελίξεις. Φυσικά το χαμηλό επίπεδο αισιοδοξίας οφείλεται, όπως σημειώνε η προηγούμενη έκθεση, στις «ανησυχίες που δημιουργούν προβλέψεις διεθνών οργανισμών και φορέων άσκησης πολιτικής για επιβράδυνση της μεγέθυνσης διεθνώς, η άνοδος των επιτοκίων, οι μεγάλες αυξήσεις του κόστους ενέργειας και του πληθωρισμού και η διεθνής πολιτική συγκυρία.»

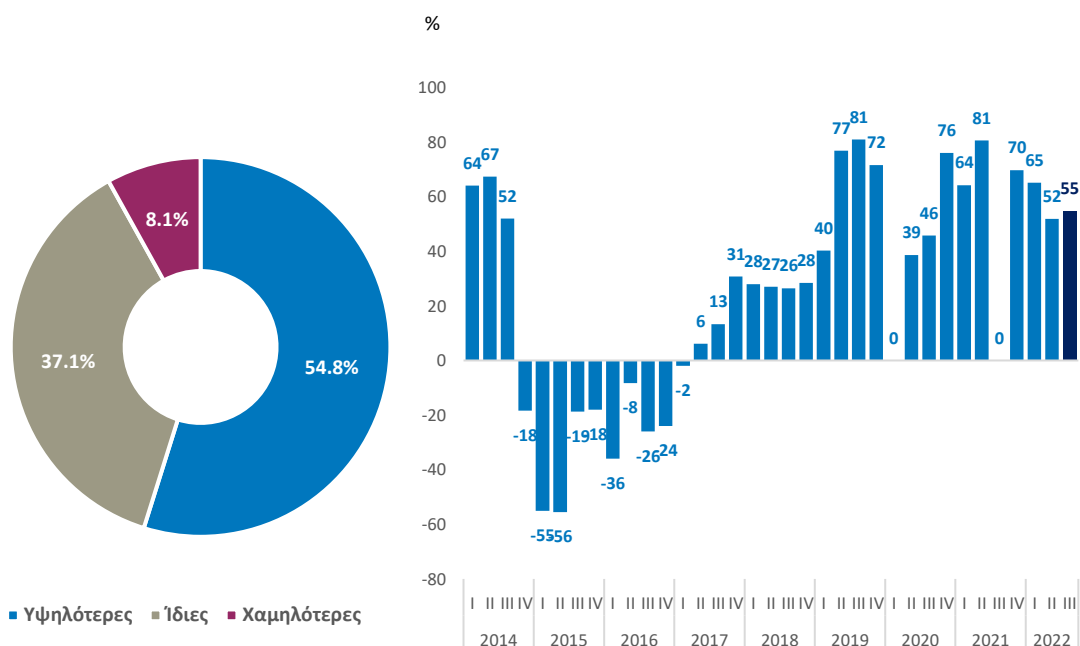
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ

Οι προβλέψεις για την ανεργία συνδυάζονται με αυτές για τη μεταβολή του ΑΕΠ. Ωστόσο, η τόνωση της αισιοδοξίας των συμβούλων μάλιστα όσον αφορά τη πορεία της ανεργίας το επόμενο δωδεκάμηνο αυτή ήταν εντονότερη από αυτή του ΑΕΠ. Σε αυτό συντείνει βεβαίως και η

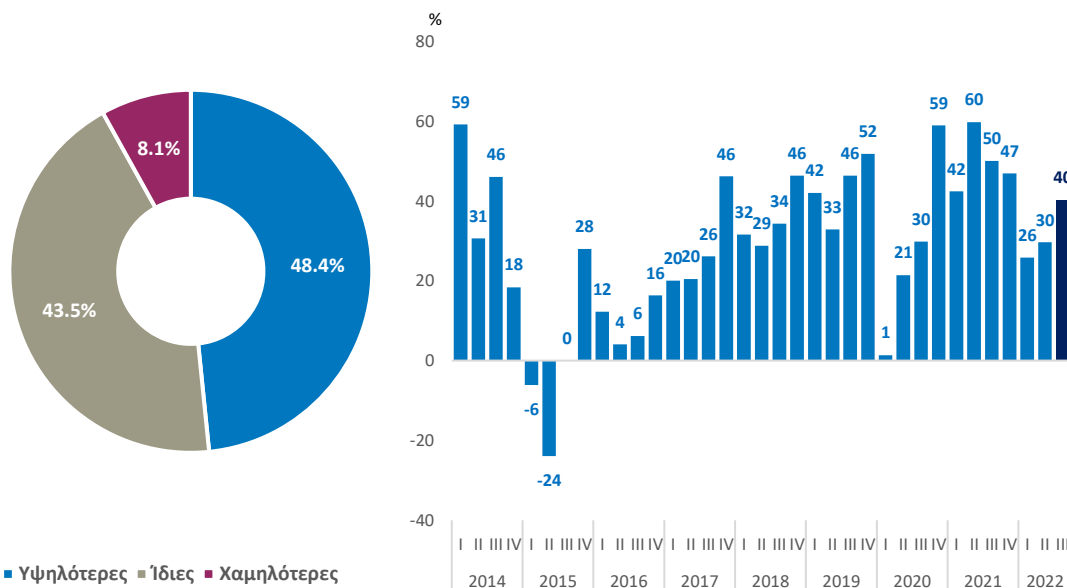
καθοδική πορεία της ανεργίας καθ' όλο το πρώτο ενεάμηνο του 2022. Συγκεκριμένα, η διαφορά των ποσοστών όσων θεωρούν ότι η ανεργία θα μειωθεί και εκείνων που αναμένουν αύξηση διευρύνθηκε από 9,1% στο τέλος του δευτέρου σε 26,2% στο τέλος του τρίτου τριμήνου. Ωστόσο, η διαφορά αυτή είναι πολύ μικρότερη εκείνης του ίδιου τριμήνου του 2021, όταν είχε φθάσει το 63,5%.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

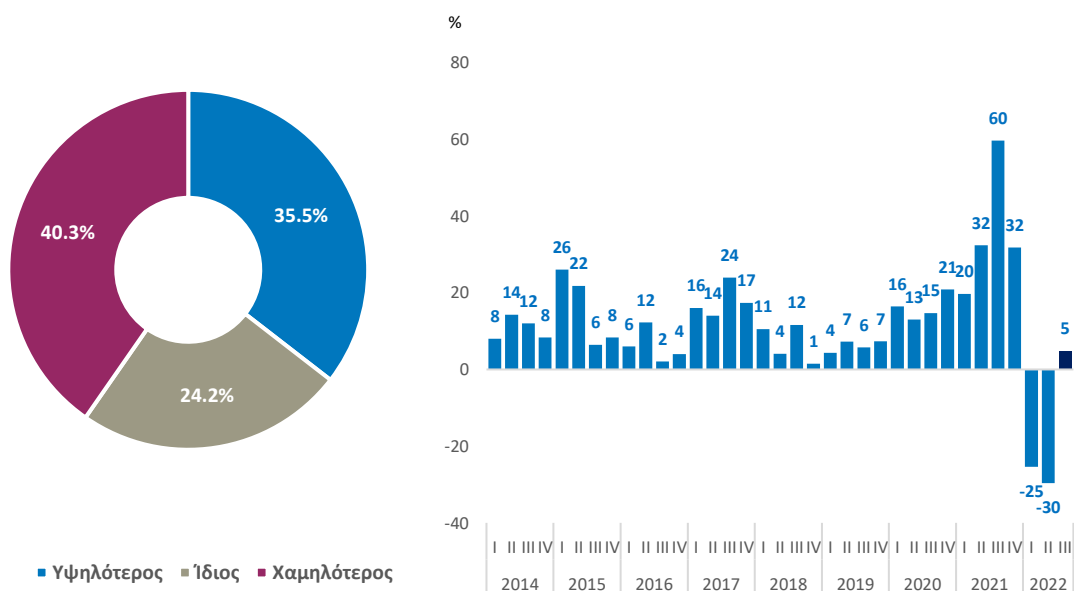
Η πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων οδήγησε σε ενίσχυση της αισιοδοξίας για την πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» προσδοκιών διευρύνθηκε σε 54,8% έναντι 51,9% το δεύτερο τρίμηνο. Ωστόσο, η τιμή του δείκτη ήταν πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη του τρίτου τριμήνου 2021, που ήταν 81,3%. Επισημαίνεται ότι, για ένα ακόμα τρίμηνο, η πλειονότητα των συμβούλων εκτιμά ότι οι επενδύσεις θα είναι αυξημένες μετά από ένα έτος. Η παρατήρηση προηγούμενης έρευνας ότι: «Διαφαίνεται ίσως ότι οι προσδοκίες για τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου έχουν αποκτήσει μία δυναμική, η οποία είναι σε κάποιο βαθμό ανεξάρτητη από τις εκτιμήσεις για την εξέλιξη του ΑΕΠ» εξακολουθεί να ισχύει.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι πολύ καλές επιδόσεις του εξαγωγικού τομέα και του τουρισμού, οδήγησαν σε βελτίωση της αισιοδοξίας για τις εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών κατά το επόμενο δωδεκάμηνο. Συγκεκριμένα, η διαφορά «αισιόδοξων» - «απαισιόδοξων» απαντήσεων βελτιώθηκε από 29,6% το δεύτερο σε 40,3% το τρίτο τρίμηνο του 2022. Ο δείκτης παραμένει ωστόσο σε χαμηλότερο επίπεδο έναντι του τρίτου τριμήνου του 2021.

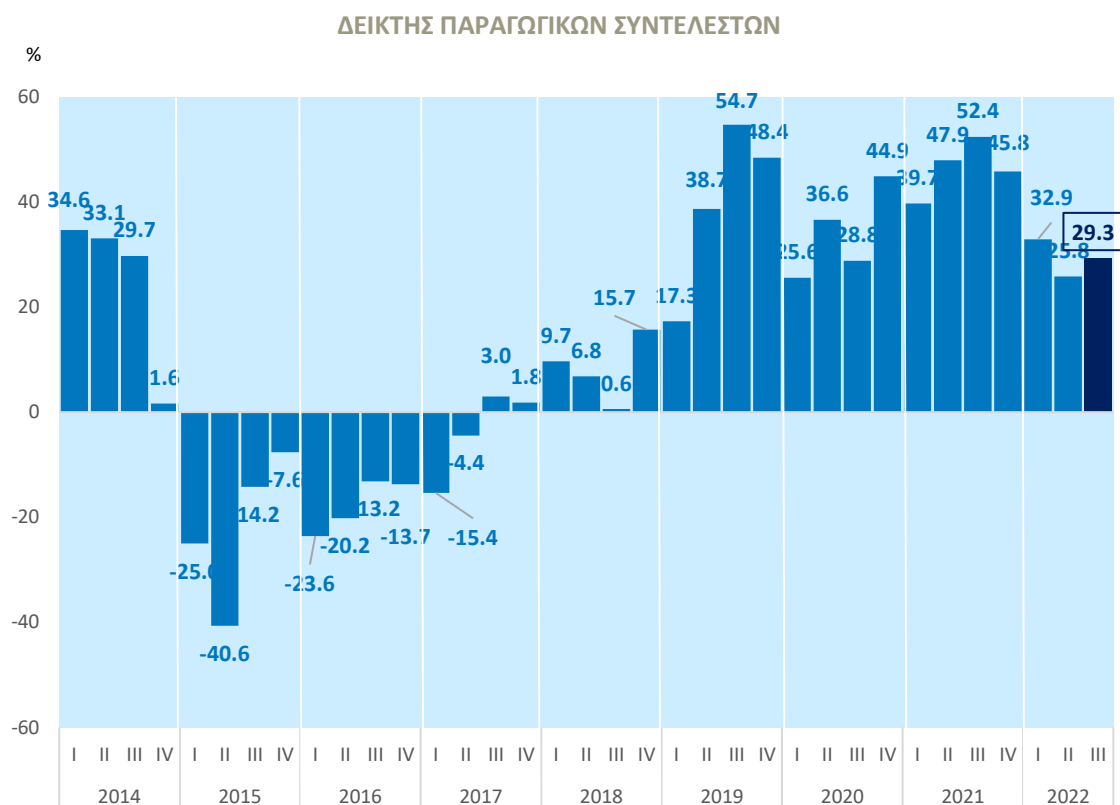
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

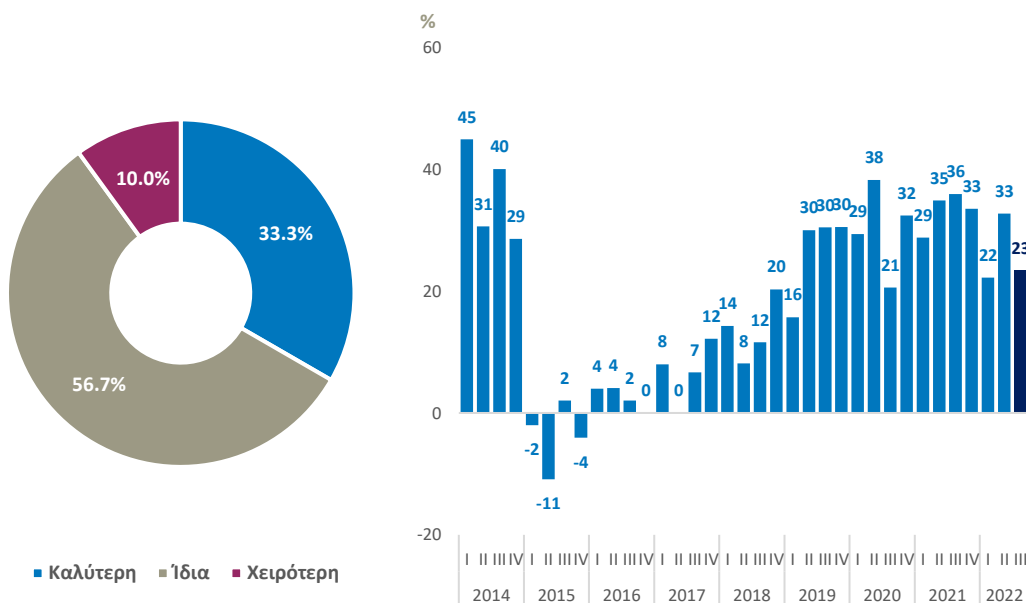
Το τρίτο τρίμηνο σημειώθηκε βελτίωση των πληθωριστικών προσδοκιών, παρά τις συνεχιζόμενες πληθωριστικές πιέσεις. Το ποσοστό όσων αναμένουν επιβράδυνση του ρυθμού μεταβολής των τιμών υπερβαίνει το ποσοστό όσων προβλέπουν επιτάχυνση κατά 4,8%, από -29,6% που ήταν στο τέλος του προηγούμενου τριμήνου.

Β.3. ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ (ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ)

Το τρίτο τρίμηνο 2022 βελτιώθηκαν οριακά οι προσδοκίες για την πορεία των συντελεστών της παραγωγής το επόμενο έτος. Παρά τη σχετικά σημαντικότερη άνοδο της αισιοδοξίας για την πορεία των θεμελιωδών οικονομικών μεγεθών, η οποία σχολιάστηκε στο προηγούμενο τμήμα, η χειρότερη των προσδοκιών για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, οδήγησε σε μικρή μόνο αύξηση της μέσης διαφοράς «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων για τις μεταβλητές του Δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών, δηλαδή ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, η διαφορά αυξήθηκε στο 29,3%, από 25,8% το προηγούμενο τρίμηνο. Ήταν όμως 52,4% το τρίτο τρίμηνο του 2021.

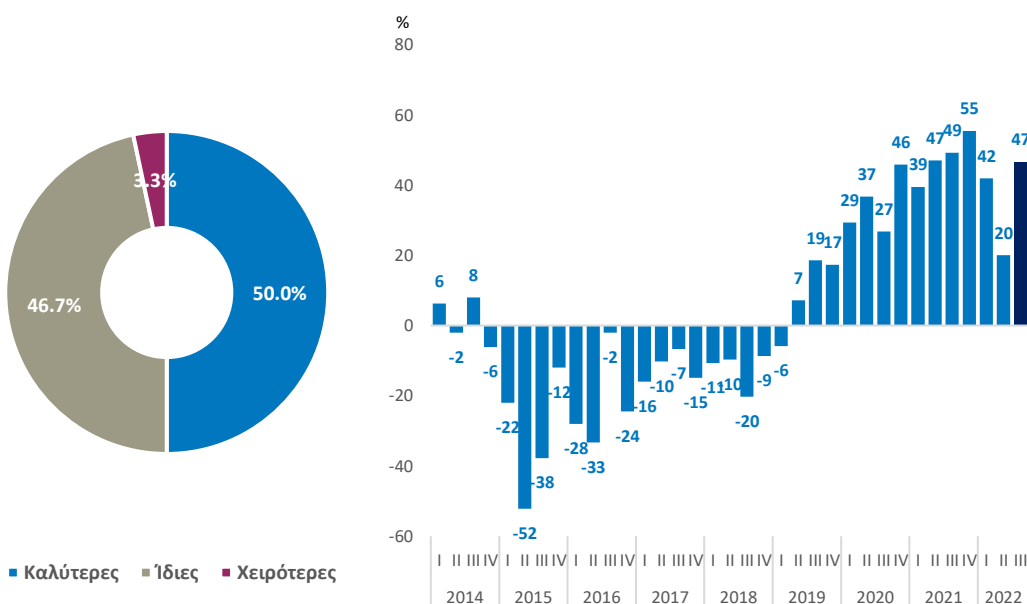

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

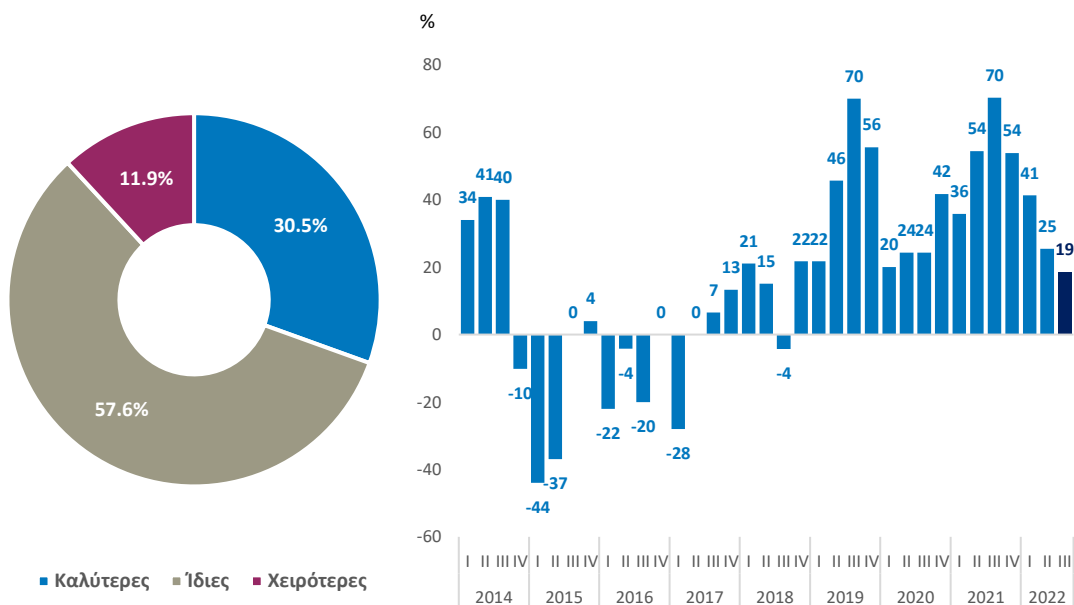
Κάμψη σημείωσε η αισιοδοξία για την αποτελεσματικότητα του ανθρώπινου δυναμικού το επόμενο δωδεκάμηνο. Η διαφορά «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων περιορίστηκε σε 23,3% το τρίτο τρίμηνο από 32,7% το προηγούμενο και από 35,9% το τρίτο τρίμηνο του 2021. Σημειώνεται ότι και πάλι η πλειονότητα των συμβούλων δεν αναμένει ουσιώδη μεταβολή μετά από 12 μήνες.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

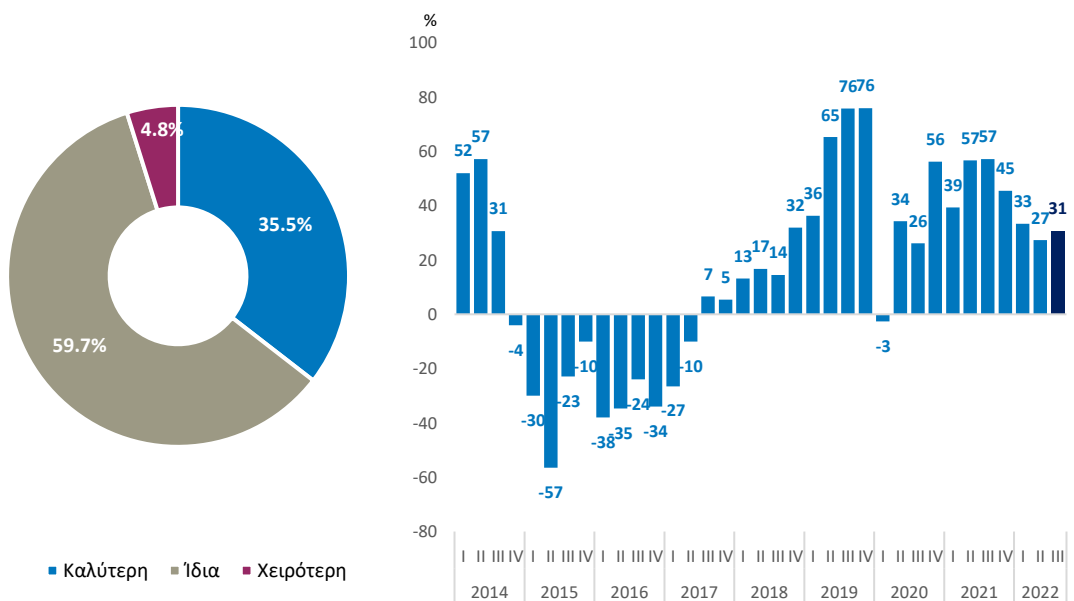
Απότομη βελτίωση καταγράφηκε στις εκτιμήσεις για τις δημόσιες υποδομές τους επόμενους 12 μήνες. Το ισοζύγιο «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων υπερδιπλασιάστηκε σε 46,7%, έναντι του προηγούμενου τριμήνου και προσέγγισε την τιμή του τρίτου τριμήνου του 2021. Υπογραμμίζεται ότι οι μισοί σύμβουλοι αναμένουν ότι θα υπάρξει βελτίωση των υποδομών το επόμενο έτος.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

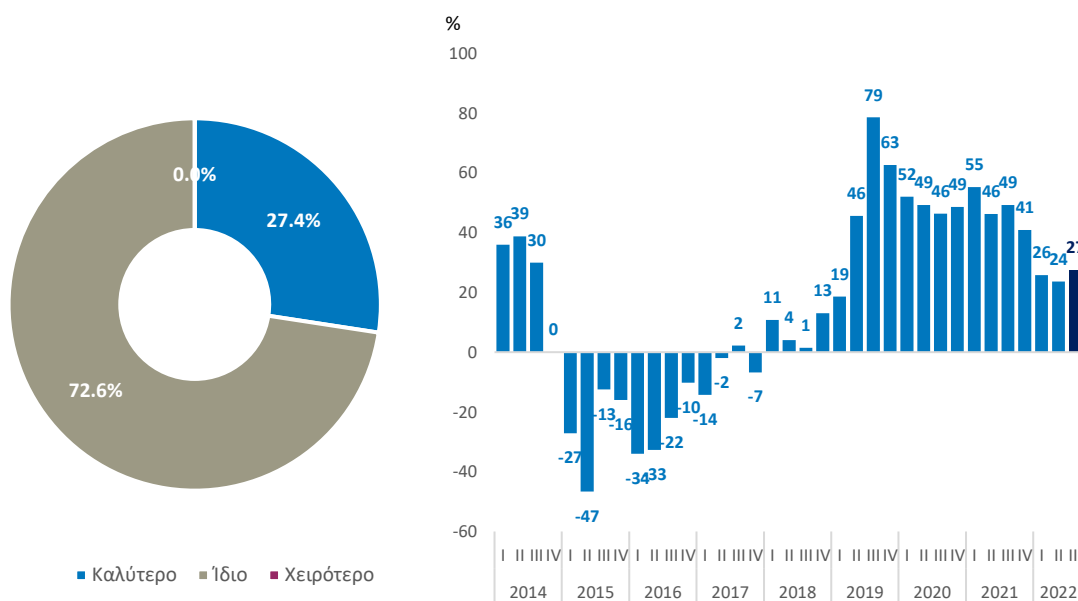
Νέα σημαντική επιδείνωση σημειώθηκε στις προσδοκίες για τις συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων το επόμενο δωδεκάμηνο. Η διαφορά μεταξύ των ποσοστών όσων προβλέπουν ευχερέστερη χρηματοδότηση και όσων προβλέπουν μεγαλύτερη στενότητα μειώθηκε σε 18,6% το τρίτο τρίμηνο 2022, από 25,5% το προηγούμενο και 49,2% το τρίτο τρίμηνο 2021. Η νέα αυτή επιδείνωση ασφαλώς συνδέεται με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το τραπεζικό σύστημα, το συνεχιζόμενο πόλεμο στην Ουκρανία και την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών. Συνδέεται επίσης και με τις αυξήσεις των επιτοκίων το 2022 και 2023.

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Υπήρξε ελαφρά βελτίωση των προσδοκιών για την επιχειρηματικότητα το επόμενο έτος το τρίτο τρίμηνο του 2022. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων αυξήθηκε σε 30,6%, από 27,3% το προηγούμενο τρίμηνο. Έναντι όμως του τρίτου τριμήνου του 2021, όταν η διαφορά είχε τιμή 57,1%, υπάρχει σημαντική κάμψη. Ωστόσο, η πλειονότητα των συμβούλων θεωρεί ότι δεν θα υπάρξουν μεγάλες αλλαγές στην επιχειρηματικότητα το επόμενο δωδεκάμηνο.

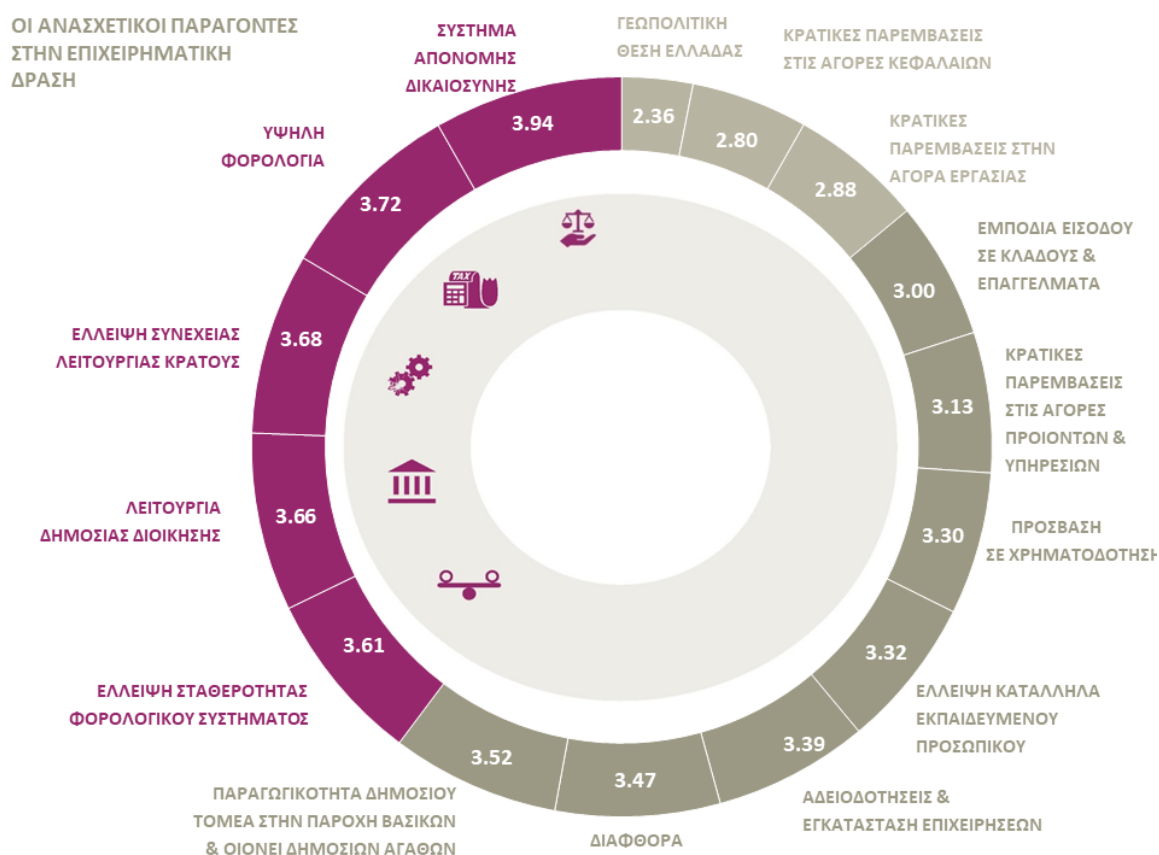
ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Υπήρξε ελαφρά βελτίωση της αισιοδοξίας για το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο το τρίτο τρίμηνο. Η διαφορά «θετικών» - «αρνητικών» απαντήσεων ανήλθε σε 27,4%, οριακά υψηλότερη έναντι της τιμής του δευτέρου τριμήνου. Έναντι όμως του τρίτου τριμήνου του 2021 η μείωση ήταν πολύ μεγάλη. Η παρατήρηση προηγούμενης έκθεσης ότι: «Πιθανώς οι σύμβουλοι θεωρούν ότι υπάρχει μεταρρυθμιστική κόπωση και δεν θα γίνουν ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις κατά τη διάρκεια του επομένου έτους, που είναι *de facto* προεκλογικό» διατηρεί τη σημασία της.

Β.4. ΟΙ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Για ένα ακόμα τρίμηνο, τα πέντε σημαντικότερα εμπόδια σχετίζονται με τη λειτουργία του δημοσίου. Το σημαντικότερο πρόσκομμα στην επιχειρηματική δράση εξακολουθεί να θεωρείται η λειτουργία της δικαιοσύνης. Ακολούθησαν η υψηλή φορολογία, η έλλειψη συνέχειας στη λειτουργία των κρατικών υπηρεσιών, η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και η έλλειψη σταθερότητας του φορολογικού συστήματος. Και τα πέντε αυτά εμπόδια είχαν σκορ υψηλότερο του 3,6. Τιμή μεγαλύτερη του 3,5,5 είχε η χαμηλή παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα.

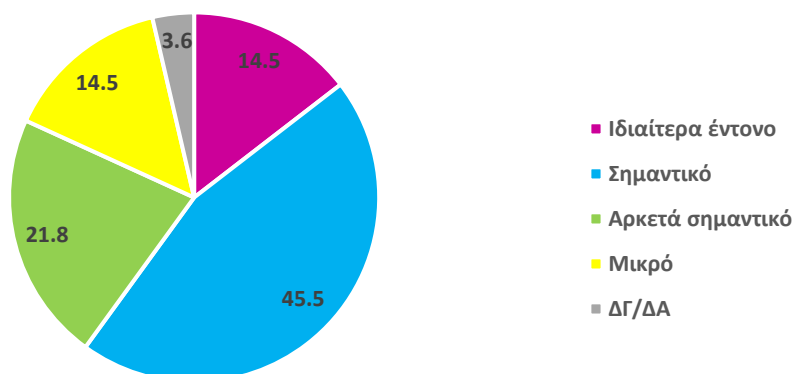

B.5 ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: ΤΟ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο 2022 κατέγραψε τις απόψεις των συμβούλων μανάτζμεντ όσον αφορά το τρέχον επενδυτικό κλίμα, το ενδιαφέρον που υπάρχει για ενισχύσεις μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων ενισχύσεων που προσφέρονται. Εν γένει, οι σύμβουλοι φαίνονται ικανοποιημένοι από το υπάρχον επενδυτικό ενδιαφέρον, τα παρεχόμενα κίνητρα και τη διαχείρισή τους εκ μέρους της πολιτείας.

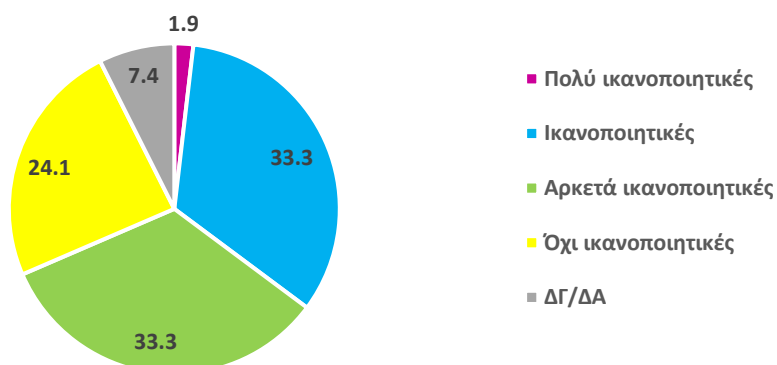
Σε ποσοστό 60,0% τα μέλη του ΣΕΣΜΑ θεωρούν ότι το ενδιαφέρον για επενδύσεις στην Ελλάδα στην τρέχουσα συγκυρία είναι «ιδιαίτερα έντονο» ή «σημαντικό». Ένα επίσης μη ευκαταφρόνητο μερίδιο, 21,8%, θεωρεί το ενδιαφέρον «αρκετά σημαντικό». Οι απόψεις αυτές είναι ευθυγραμμισμένες με τα μακροοικονομικά δεδομένα για την επενδυτική δραστηριότητα. Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου σημείωσε ετήσια αύξηση 8,7% το δεύτερο τρίμηνο 2022.

Πώς αξιολογείτε το επενδυτικό ενδιαφέρον για την ελληνική αγορά στο τρέχον γεωπολιτικό και οικονομικό περιβάλλον;

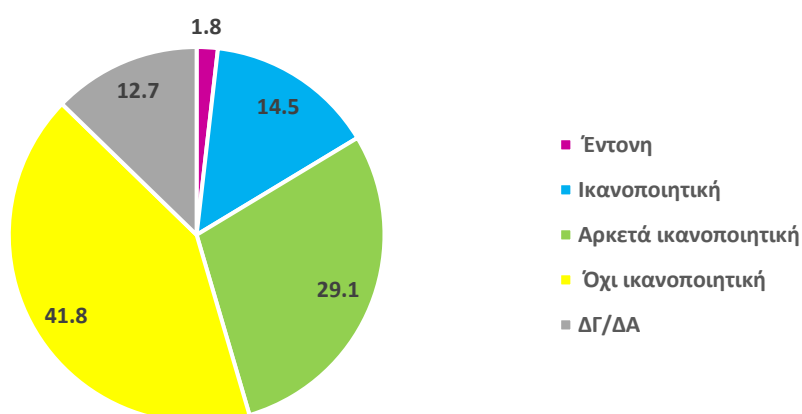
Οι σύμβουλοι μανάτζμεντ δηλώνουν ότι οι ήδη δημοσιευμένες προσκλήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) είναι «ικανοποιητικές» σε ποσοστό 33,3%, ενώ ένα άλλο τρίτο των απαντησάντων τις θεωρεί «αρκετά ικανοποιητικές». Όμως το ¼ περίπου των συμβούλων τις θεωρεί «μη ικανοποιητικές».

Πώς αξιολογείτε τις προσκλήσεις που έχουν ήδη δημοσιευτεί στο πλαίσιο χρηματοδότησης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

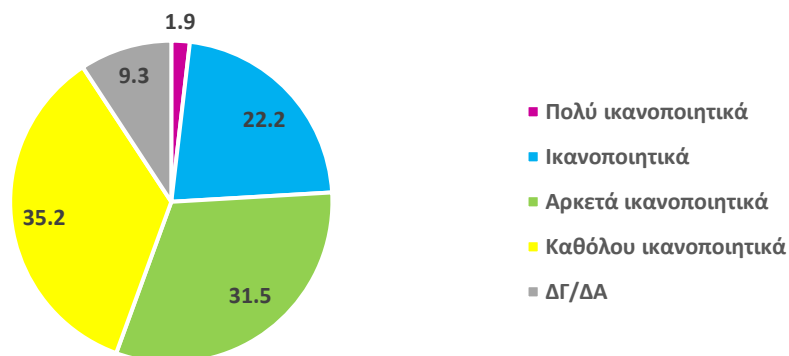
Ένα μεγάλο ποσοστό των συμβούλων μανάτζμεντ, 41,8%, πιστεύουν ότι η ανταπόκριση των επιχειρήσεων στα δάνεια που προσφέρει το ΤΑΑ δεν είναι ικανοποιητική. Χωρίς να προκύπτει από την έρευνα, ο λόγος εκτιμάται ότι είναι η δυσκολία μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων να περάσουν τον σκόπελο της αξιολόγησης των τραπεζών. Αντίστοιχο ποσοστό, 43,6%, θεωρούν την ανταπόκριση «ικανοποιητική» ή «αρκετά ικανοποιητική».

Πώς αξιολογείτε την μέχρι τώρα ανταπόκριση της αγοράς στα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

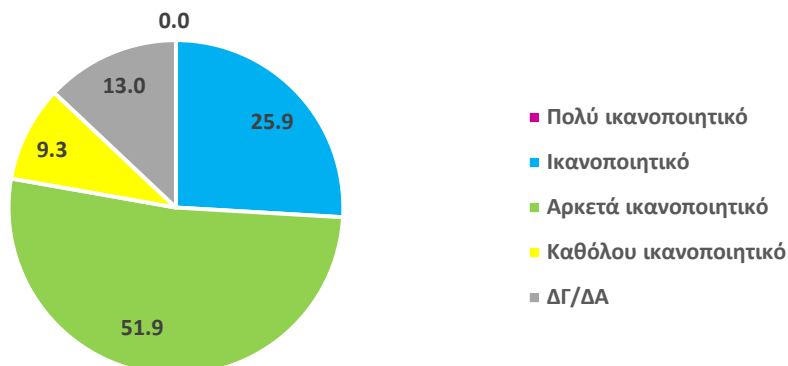
Η αντίληψη των συμβούλων μανάτζμεντ για την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης των επενδυτών αναφορικά με το πλαίσιο παροχής ενισχύσεων μέσω του ΤΑΑ δεν είναι θετική. Σε ποσοστό 35,2% την θεωρούν «καθόλου ικανοποιητική», ενώ το 31,5% την θεωρούν απλώς «αρκετά ικανοποιητική».

Πώς αξιολογείτε την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης των υποψηφίων επενδυτών, καθώς και της εξειδίκευσης / αποσαφήνισης του πλαισίου αξιοποίησης των επενδυτικών ευκαιριών του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

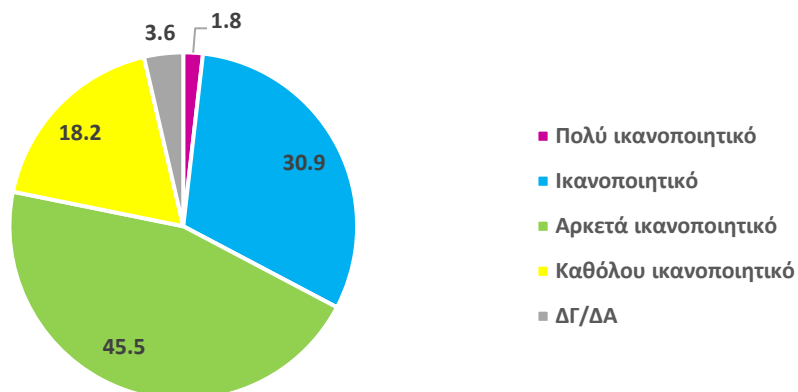
Η πλειονότητα των συμβούλων μάλιστα, 51,9%, θεωρούν ότι ο ισχύων αναπτυξιακός νόμος είναι «αρκετά ικανοποιητικός» και ποσοστό 25,9% εκτιμά ότι οι ενισχύσεις που παρέχει είναι ικανοποιητικές. Λιγότεροι από 1 στους 10 συμβούλους τον θεωρούν «καθόλου ικανοποιητικό» ως μηχανισμό προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων.

Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε τον νέο αναπτυξιακό νόμο, όπως έχει διαμορφωθεί, ως εργαλείο ενίσχυσης των επενδύσεων;

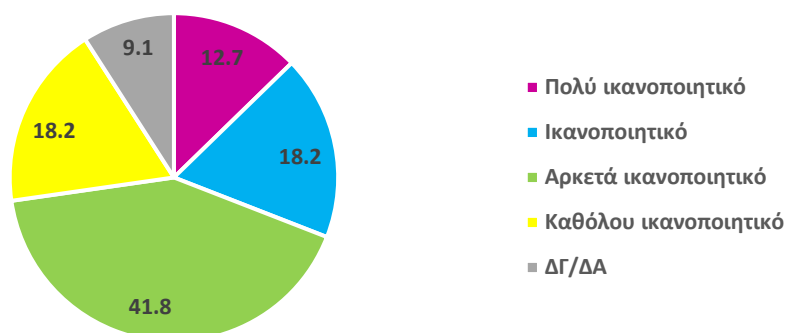
Σε ποσοστό 45,5%, οι σύμβουλοι πιστεύουν ότι η πολιτεία διαχειρίζεται απλώς «αρκετά ικανοποιητικά» τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση των επενδύσεων. Το 30,9% αξιολογεί τη διαχείριση ως «ικανοποιητική», ενώ ένα σημαντικό μερίδιο, 18,2%, την αξιολογεί ως «καθόλου ικανοποιητική».

Πώς αξιολογείτε τον τρόπο διαχείρισης των χρηματοδοτικών εργαλείων από την Πολιτεία;

Τέλος, όσον αφορά τους τρόπους συνδυασμού των διαφόρων ενισχύσεων (ΤΑΑ, ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός) παρουσιάζονται σημαντικά ποσοστά και στα δύο άκρα (12,7% «πολύ ικανοποιητικό» και 18,2% «καθόλου ικανοποιητικό»), ωστόσο επικρατεί μια «χλιαρή» ικανοποίηση σε ποσοστό 41.8%.

Πώς αξιολογείτε τον τρόπο που μπορούν να αξιοποιηθούν συνδυαστικά τα χρηματοδοτικά εργαλεία ΤΑΑ, ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος προς όφελος των επενδυτών;

Γ Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο ΣΕΣΜΑ

Ο Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μάνατζμεντ Ελλάδος (ΣΕΣΜΑ) ιδρύθηκε το 1991 και αποτελεί τον επαγγελματικό συλλογικό φορέα των οργανωμένων εταιρειών συμβούλων επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με 52 εταιρείες-μέλη που απασχολούν περισσότερα από 2.500 εξειδικευμένα στελέχη. Κύριος στόχος του ΣΕΣΜΑ είναι η ανάπτυξη και διεύρυνση της αγοράς συμβουλευτικών υπηρεσιών, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και η ενίσχυση και παγίωση της αξιοπιστίας και της προστιθέμενης αξίας των συμβουλευτικών υπηρεσιών και της επιχειρηματικής υποστήριξης, τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Ο ΣΕΣΜΑ θεωρεί ότι η παρακολούθηση και αξιολόγηση της οικονομικής συγκυρίας και των μεσοπρόθεσμων τάσεων της οικονομίας είναι πολύ σημαντική για τον σχεδιασμό στρατηγικής από τις επιχειρήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Οι εκτιμήσεις και προσδοκίες των εταιρειών μελών του για την πορεία της οικονομίας αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα οικονομική πραγματικότητα και επηρεάζουν την επενδυτική ροπή. Η καταγραφή συνεπώς των απόψεων και προσδοκιών των ιθυνόντων των εταιρειών μελών του είναι πολύ χρήσιμη για την ανάλυση της οικονομικής συγκυρίας βραχυχρονίως, καθώς και για τη χάραξη οικονομικής πολιτικής.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

Ο ΣΕΣΜΑ δημιούργησε το «Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία», μέσω του οποίου καταγράφονται ανά τρίμηνο οι απόψεις των εταιρειών συμβούλων μάνατζμεντ. Ειδικότερα, ο Γενικός Δείκτης αι η διαφορά τους ($\Delta = (Θ - Α) \times 100$), η οποία λαμβάνει τιμές στο διάστημα από -100 έως +100.

Ο κάθε GRe+1 του Βαρόμετρου αποτυπώνει τις προσδοκίες των επικεφαλής και των στελεχών των εταιρειών συμβούλων μάνατζμεντ για την ελληνική οικονομία μετά από ένα έτος (+1). Ο Γενικός Δείκτης GRe+1 συντίθεται από τους εξής επιμέρους δείκτες:

- **Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας**, ο οποίος καταγράφει τις απόψεις για την αναμενόμενη πορεία των βασικών οικονομικών μεγεθών (ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ανεργία, ιδιωτικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και πληθωρισμός).
- **Δείκτης Παραγωγικών Συντελεστών**, ο οποίος καταγράφει τις εκτιμήσεις για τις μεταβολές στους βασικούς παραγωγικούς συντελεστές (ανθρώπινο δυναμικό, συνθήκες χρηματοδότησης, δημόσιες υποδομές, επιχειρηματικότητα και θεσμικό πλαίσιο).

Η μεθοδολογία κατάρτισης του Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας και του Δείκτη Παραγωγικών Συντελεστών είναι η ακόλουθη:

- Υπολογίζονται τα ποσοστά «θετικών» και «αρνητικών» απαντήσεων για κάθε παράμετρο και υπολογίζεται δείκτης που προκύπτει ως ο αριθμητικός μέσος όρος των πέντε παραμέτρων, οι οποίες εξετάζονται για κάθε συνιστώσα.

Ο Γενικός Δείκτης GRe+1 υπολογίζεται ως ο αριθμητικός μέσος των παραπάνω δύο δεικτών.

Τέλος, στο Βαρόμετρο του ΣΕΣΜΑ για την Οικονομία προσδιορίζονται οι ανασχετικοί παράγοντες για την επιχειρηματική ανάπτυξη και τη επιχειρηματική δράση. Για να προσδιορισθεί η σημασία κάθε παράγοντα που δρα ανασχετικά στην επιχειρηματική ανάπτυξη, υπολογίζεται μία βαθμολογία που κυμαίνεται από 0 (λιγότερο σημαντικός) έως 5 (περισσότερο σημαντικός). Ο υπολογισμός γίνεται ως εξής:

- Ο κάθε βαθμός της κλίμακας (κλίμακα Likert 1-5) πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των απαντήσεων κάθε βαθμίδας.
- Το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με τον αριθμό των απαντημένων ερωτηματολογίων.

Η ΕΡΕΥΝΑ

Το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται στους εκπροσώπους και τα στελέχη των εταιρειών-μελών του ΣΕΣΜΑ από το επίπεδο senior consultant και άνω, τα επίτιμα μέλη και τους πρώην προέδρους του ΣΕΣΜΑ. Το σύνολο του πληθυσμού στη χρονική αυτή περίοδο είναι 110 άτομα. Η παρούσα έρευνα έχει τέσσερις ενότητες:

1. Καταγραφή των προβλέψεων των συμβούλων για την οικονομική κατάσταση, ένα έτος αργότερα.
2. Αποτύπωση των προσδοκιών των συμβούλων αναφορικά με τους παραγωγικούς συντελεστές, ένα έτος αργότερα.
3. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην επιχειρηματική ανάπτυξη.
4. Η έρευνα εξέτασε επίσης τις απόψεις των συμβούλων μάνατζμεντ για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων που αναμένεται να εισρεύσουν στη χώρα την επόμενη πενταετία μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο και τα αποτελέσματά της δημοσιοποιούνται κάθε Απρίλιο, Ιούλιο, Οκτώβριο και Ιανουάριο, αντίστοιχα. Η πρώτη έρευνα διεξήχθη το Μάρτιο του 2014 και αφορούσε το πρώτο τρίμηνο του ίδιου χρόνου. Η παρούσα, 35^η έρευνα πραγματοποιήθηκε από 20-10-2022 έως 09-11-2022 και κατέγραψε τις προσδοκίες και τις απόψεις που διαμορφώθηκαν κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022. Συλλέχθηκαν 62 απαντήσεις που αντιστοιχεί σε ποσοστό ανταπόκρισης 57,0%.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Επιστημονικός υπεύθυνος είναι ο κ. Κωνσταντίνος Αϊβαλής και υπεύθυνος της έρευνας ο κ. Αλέξανδρος Καλόμοιρος, Μέλος ΔΣ ΣΕΣΜΑ.

Copyright @ Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μάνατζμεντ Ελλάδα

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή ή αποθήκευση μεμονωμένων σελίδων ή δεδομένων της έρευνας, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει αναφορά στην πηγή προέλευσης. Τα πορίσματα, οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην έρευνα δεν αποτελούν ούτε μπορεί να θεωρηθούν, άμεσα ή έμμεσα, παρότρυνση, οδηγία, συμβουλή ή προτροπή για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη. Οι κάτοχοι της έρευνας μπορούν να αξιολογούν τα ανωτέρω και να ενεργούν με βάση τη δική τους βούληση και με δική τους ευθύνη.